

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610- 11007602
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

19 Kasım 2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

**TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ
SAYIN CEM AVŞAR'IN
TBMM 7/16570 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVABI**

SORULAR

6 Şubat 2023'te Kahramanmaraş merkezli 9 saat arayla meydana gelen iki büyük deprem Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Elâzığ, Gaziantep, Hatay, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa illerinde büyük yıkımlara yol açmış, resmi rakamlara göre 50.783 kişinin hayatını kaybetmesine ve 107.204 kişinin yaralanmasına neden olmuştur. Bu depremde toplamda 11 il ve 14 milyondan fazla vatandaşımız doğrudan etkilemiş ve büyük hasarlara yol açmıştır.

En büyük hasar Hatay, Kahramanmaraş, Malatya ve Adıyaman illerinde yaşanmış olup, bu iller yapı hasarlarının en yoğun görüldüğü bölgeler olarak öne çıkmıştır. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının kontrolünde yapılan hasar tespit çalışmaları, 700 bin civarında hane halkının çeşitli düzeylerde hasar alan yapılardan etkilendiğini göstermektedir.

Bu kapsamda Türkiye Belediyeler Birliği tarafından 18 Temmuz 2024 tarihinde Deprem Bölgesi Araştırma Komisyonu kurulmuştur. Komisyon depremden en çok etkilenen yerler olan Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya illerini ele almış ve bu şehirlere 2024 Ağustos ayı içinde saha ziyaretleri gerçekleştirmiştir. Saha ziyaretleri sırasında bu illerdeki ilgili kamu kurum ve kuruluşları ziyaret edilmiş, bölgede etkin çalışan sivil toplum kuruluşları, belediyeler ve meslek odaları ile çalıştaylar düzenlenmiştir. Konteyner kent alanları incelenmiş ve bölge halkıyla birebir görüşmeler yapılmıştır.

Bu görüşme, inceleme ve çalışmalar sonucu elde edilen bilgi ve bulgular doğrultusunda bir rapor hazırlanmıştır.

Raporda, "Şehir" alt başlığında kentsel planlama, geçici barınma alanları, kalıcı konutlar, kentsel hizmet alanları ve çevresel sorunlar incelenmiş ve bu konularda yaşanan birçok eksiklik ve sorun tespit edilmiştir.

Bu bağlamda;

1) Şehrin mekânsal planlama süreçlerinde yerel dinamikler ve özellikler göz önüne alınmış mıdır? Merkezi bakışla yapılan planların uzun vadeli süreçte şehirlerde yeni sorunlara ve risklere yol açabileceğini düşünüyor musunuz? Projelerde tek tipli yapılaşmadan uzak, şehrin tarihi ve kültürel dokusunu yansıtmaması bakımından neler yapılmaktadır? Söz konusu planlarda kentlilerin ihtiyaç duyacağı sosyal donatı alanlarına yeterince yer verilmekte midir?

2) Kahramanmaraş, Adıyaman ve Malatya'da özellikle şehir merkezinde tehlike arz eden yıkılmış, hasarlı veya terk edilmiş birçok binayla ilgili güvenlik ve sağlık açısından bir çalışmanız var mıdır?

3) Raporda belirtildiği üzere Kahramanmaraş özelinde fay hattının imara açılması söz konusu mudur? Fay hattı üzerinde bir yapılaşmaya gidilmesinin ilerleyen dönemlerde yaratacağı etki bakımından konuya ilişkin bir önlem aldınız mı?

4) 20 aydır geçici barınma alanlarında yaşamlarını idame ettirmek durumunda kalan vatandaşlarımız ne zaman kalıcı konutlara yerleşecektir? Zorlu kış şartlarında yaşam alanlarını iyileştirmeye dönük fiziki bakım ve onarım, planlama, mahremiyet alanı oluşturma gibi çalışmalarınız var mıdır? Hatay'da halen çadırlarda yaşayan bir kısım vatandaşa yönelik bir planınız var mıdır? Konteyner kentlerde yaşanan su yokluğunu gidermeye dönük bir çalışmanız bulunmakta mıdır? Yapımı tamamlanan kalıcı konutların altyapı eksiklikleri ne zaman tamamlanacaktır?

5) Raporda rezerv alanlarının belirlenmesine ilişkin sürecin şeffaf yürütülmediğine dair şüphecilik ve güvensizlik duygusunun hakim olduğu ve rezerv alanlarında "Mülkiyet hakkı korunacak mı?" sorusunun halk arasında kesin bir yanıt bulamadığı gözlemlendiği belirtilmiştir. Rezerv alanların belirlenmesine ilişkin kesin kriterlerin bulunmaması, az ve orta hasarlı yapı sahibi olan hak sahipleri için güçlendirme ve tadilat çalışmalarının yapılmasının engellendiği gibi sorunları gidermeye dönük bir çalışmanız var mıdır? Bu hususta bir bilgilendirme yapmayı planlıyor musunuz?

- 6) Ruhsat almanın zorluğu ve rezerv alan belirlenmesindeki şeffaf olmayan süreç, yerel halkı konteyner kentlerde yaşamaya mahkum bırakmakta ya da kırsal alanda kaçak yapılaşmaya itmektedir. Buna karşın tedbir anlamında nasıl bir yol izlemektesiniz? Bu durumun ileride başka sorunlara yol açabileceğini düşünüyor musunuz?
- 7) Adıyaman'da tarım arazilerinin konut amaçlı kullanıma açıldığı bilgisi doğru mudur? Bu durumun tarım alanlarının amacı dışında kullanılmasına sebep olduğu ve nitelikli konut alanlarının oluşmasına engel olduğu gerçeğine karşı nasıl bir gerekçeniz bulunmaktadır?
- 8) Barınma sorunu sebebiyle şehirlerde özellikle kırsal bölgelerde hızla artan kaçak ve düzensiz yapılaşmaya ve altyapı eksikliklerine karşı bir tedbiriniz var mıdır?
- 9) Planlamada şehirlerde yeterince açık yeşil alana, yürüyüş ve bisiklet yollarına yer verilmekte midir? Şehirlerde halkın ihtiyacını karşılayacak düzeyde sosyal tesisler var mıdır? Yeni sosyal tesisler inşa etmeyi ve mevcutları güçlendirmeyi düşünüyor musunuz?
- 10) Şehirlerde enkaz hafriyatlarından veya yeni şantiye alanlarından çıkan çevresel atıklar ile çöp toplama işlemleri sağlıklı bir şekilde yapılmakta mıdır? Bu durumdan kaynaklı çevre sorunları mevcut mudur? Bu hususta nasıl çalışmalar yapılmaktadır?
- 11) Hava kirliliği, gürültü kirliliği, evsel ve enkaz atıkların yönetimi, asbest sorunu karşısında nasıl önlemler alınmaktadır? Şehirlerde kaçak moloz dökümlerine karşı bir tedbiriniz var mıdır? Tarafınızca tespit edilen yıkım ruhsatı olmadığı halde hafriyat kaldıran ve yerinde ayrıştırma yapan firmalar var mıdır?

CEVAP

"Asrın felaketi" olarak nitelendirilen 7.7 ve 7.6 şiddetindeki söz konusu depremler sonucu bölgenin yeniden inşa ve ihya edilmesine ilişkin çalışmalar; ilgili mevzuatları çerçevesinde Bakanlığımız, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ve Toplu Konut İdaresi (TOKİ) Başkanlığı işbirliği ile sürdürülmektedir.

Bu çerçevede, Bakanlığımızca (Kentsel Dönüşüm Başkanlığı) söz konusu depremlerde hasarın en yoğun olduğu Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman, Malatya, Gaziantep İllerimiz başta olmak üzere kent merkezlerinde hasarın yoğun şekilde yaşandığı ve ticaret akslarını da ihtiva eden kent merkezleri önceliğindeki alanların inşa ve ihyasına yönelik uygulamalara 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında Rezerv Yapı Alanı olarak belirlenen uygulama alanları statüsünde alandaki taşınmaz sahiplerinin katılımları ile süratle devam etmektedir.

Bu suretle 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremlerden yoğun şekilde etkilenen kent merkezlerini yeniden inşa etmek, hayatın olağan akışına dönüşünü sağlamak, kent kimliği, yöresel mimarisi, tarihi dokusu ile uyumlu, fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, altyapısı ile sağlıklı kentler oluşturulmasını teminen 6306 sayılı Kanun kapsamında kentsel dönüşüm uygulamalarının hayata geçirilmesi hedeflenmiş ve yine bu hedef doğrultusunda, ortaya çıkan bağımsız bölüm ihtiyacının yerinde dönüşüm prensibiyle ivedilikle karşılanması için çalışmalara başlanmıştır.

Bakanlığımız koordinasyonunda görevlendirilen teknik ekiplerce 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun kapsamında depremin binalara verdiği hasarı belirlemek üzere hasar tespit çalışmaları yapılmıştır. Bu hasar tespit çalışmaları neticesinde ortaya çıkan veriler incelenerek ve uygulama bütünlüğünü sağlamak amacı ile deprem sonucu çöken veya acil yıkılması gerektiği tespit edilen yapıların yoğunluklu bulunduğu bölgelerde proje alanları belirlenmiştir.

Söz konusu proje alanları, çoğunlukla depremde yıkılan yapılar ile 7269 ve 6306 sayılı Kanunlar kapsamında yıkımı kesinleşen yapıların bulunduğu konumlarda bulunmakta olup, bu alanlar, ortaya çıkan acil bağımsız birim ihtiyacının karşılanması ve depremedeler farklı bir alana taşınmaksızın mevcut yerlerinde bağımsız birim üretiminin ivedilikle sağlanabilmesi amacı ile 6306 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca "Rezerv Yapı Alanı" olarak belirlenmiştir.

Yukarıda zikredilen amaç ve hedefler doğrultusunda; söz konusu Rezerv Yapı Alanlarında, kaynaklarını etkin ve verimli kullanarak; mikrobölgeleme ve paleosismoloji çalışmaları, alan büyüklüğü, yatay mimari ve proje bütünlüğü göz önüne alınarak en doğru teknikle güvenli bağımsız birim ihtiyacına yönelik çalışmalar düzenli saha ziyaretleri ve haksahiplerinin bilgilendirilmesi suretiyle titizlikle yürütülmektedir.

Bu kapsamda, 6 Şubat depremleri sonrasında bölgede ortaya çıkan acil barınma ihtiyacına yönelik Bakanlığımızın koordinasyonunda Toplu Konut İdaresi (TOKİ) tarafından hızlı bir şekilde konut üretim süreçleri sürdürülmektedir.

Deprem sonrası kalıcı barınma için yürütülen bahse konu konut üretimi sürecinde AFAD tarafından bildirilen yer seçimleri dikkate alınmaktadır. Bu projeler kapsamındaki konut ve işyerleri, AFAD Başkanlığı tarafından afetzede hak sahiplerine dağıtılmaktadır. Bu konutlara ilişkin başvuru işlemleri, hak sahiplerinin belirlenmesi, satış ve geri ödeme (borçlandırma) koşullarının belirlenmesi ve ilgili iş ve işlemler de AFAD Başkanlığı tarafından yürütülmektedir.

Ayrıca, "Kahramanmaraş İli, Merkez İlçelerinde Yaklaşık 7.853 Hektarlık Alanın İmar Planına Esas Mikrobölgeleme Etüt Raporu" Mekansal Planlama Genel Müdürlüğümüzce 20.09.2024 tarihinde onaylanmış olup; planlamaya altlık olarak kullanılması için ilgili kurum/kuruluşlara dağıtımı yapılmıştır. Dokuz Eylül Üniversitesi, Jeoloji Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hasan SÖZBİLİR, Çukurova Üniversitesi, Jeoloji Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hasan ÇETİN ve Van Yüzüncü. Yıl Üniversitesi, Jeoloji Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Azad SAĞLAM SELÇUK'un yer aldığı 3 kişilik heyet tarafından Kahramanmaraş Fay Zonuna yönelik fay yaşını ve deprem tekrarlama periyodunu ortaya koymak için hendek çalışmaları yapılmış ve hendeklerden alınan toplam 17 adet C14 örneği yurtdışı laboratuvara ve 37 adet OSL örneği ise yurt içi laboratuvara analize gönderilmiştir. Kahramanmaraş fay zonunda yapılan paleosismoloji çalışmaları sonucunda alınan ve Londra'daki laboratuvara gönderilen numunelerin yaşlandırılması sonucunda bilim insanlarından oluşan teknik heyetin görüşleri ile "yerleşime uygunluk haritası" son halini almıştır. 20.09.2024 tarihinde onaylanan Mikrobölgeleme Etüt Raporuna göre Kahramanmaraş Fay Zonu'nun Afşar Mahallesi civarından başlayıp Boğaziçi bölgesinin güneyinden geçerek Hayrullah Mahallesi stadyum civarında sonlanan segmentinin etrafında deprem üretme potansiyelinin yüksek olması nedeni ile toplam 70 metre genişliğinde Fay Sakınım Zonu/Tampon Bölge/UOA 1.1: Diri Fay Yüzey Faylanması Tehlike Bölgesi bırakılmıştır. Bunun dışındaki segmentlerde daha önce konmuş olan fay sakınım zonları bilim insanlarınca deprem üretme potansiyelinin olmadığına ortaya konulması nedeni ile kaldırılmış ve bu alanlar Önemli Alan olarak belirlenmiştir. Bundan sonra, ilgili Belediyeler gerekli imar planı değişikliği veya revizyonlarını yapacak ve depreme karşı gerekli yapısal önlemler olarak yapılaşmaya, imar planları doğrultusunda izin verilebilecektir.

Diğer taraftan, Bakanlığımızca Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ile 2013/37 sayılı Bakanlığımız Genelgesi gereği hava kalitesinin korunması ve kirliliğin azaltılması kapsamında, 81 ilde çalışmalar yapılmaktadır. Sanayi, evsel ısınma ve ulaşım kaynaklı hava emisyonları hesaplanarak, illerimizde Taşra Teşkilatı koordinasyonunda Temiz Hava Eylem Planları hazırlanmaktadır. Temiz Hava Eylem planlarının uygulanması aşamasında özellikle yerel yönetimlere önemli görevler düşmektedir. Eylem planları Bakanlığımız tarafından geliştirilen Temiz Hava Eylem Planı İzleme (THEP-İZ) yazılımı aracılığıyla takip edilmektedir.

Çevresel gürültü ile ilgili olarak özellikle yapı hasarlarının en yoğun görüldüğü bölgelerde yürütülen faaliyetlerden çevreye yayılan gürültünün kontrolü için Çevresel Gürültü Kontrol Yönetmeliği gereğince gürültü azaltım tedbirlerinin uygulanması ve ilave kontrol tedbirlerinin alınması ilgili idare tarafından sağlanmaktadır.'

18/03/2004 tarihli ve 25406 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği 44üncü maddesinde "Başta deprem olmak üzere doğal afetler

sonucunda oluşan yıkıntı atıklarının yönetiminden, mahallin en büyük mülki amirinin başkanlığında oluşturulacak Kriz Merkezi sorumludur. Merkez, olası bir doğal afet durumunda oluşabilecek atık miktarı, bunların kaldırılması ve taşınması için gerekli araç-gereç ve ekipman ile bu atıkların depolanacağı uygun alanları bu Yönetmelikte belirtilen esaslara göre önceden tespit eder ve gereken hazırlıkları yapar... Doğal afetler sonucunda oluşan yıkıntı atıklarının taşınması ve depolanması faaliyetleri Kriz Merkezi tarafından yapılan planlamalar doğrultusunda, ilgili belediyenin sorumluluğunda belediye veya belediyenin yetkilerini devrettiğı kişi ve kuruluşlar tarafından yürütölür.” hükmü yer almakta olup buna göre; Valilikler tarafından yıkıntı atıklarının depolanacağı alan belirlenmektedir. Buna ilişkin çalışmalar Valilikler tarafından yürütölmemektedir.